

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

•Danica• izhaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide •Danica• dan poprej.

Tečaj LII.

V Ljubljani, 24. novembra 1899.

List 47.

Tarbula.

Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc.

(Dalje.)

VII.

Devica mučenica.

Široka komaj cesta
Obsega množice,
Ki na polje iz mesta
Za rana že hité.

Gledalcev trop veliki
Na sodno gre poljé;
Kristjane tam krvniki
Nevsmiljeno moré.

Mladenči in možaki
In mlade deklice,
Nevstrašeni junaki
Priklanjajo glavé.

Tam danes gospodari
Ojstro nabrušen meč;
Če enkrat krvnik vdari,
Mučenec živ ni več.

Že mnogim luč vgasnila
Telesnih je očes;
Le Tarbula premila
Ne vživa še nebes.

Krvnik, kaj meč izmivaš,
Brez dela kaj stojiš?
Kaj čakaš, kaj počivaš,
Da deve ne vmoriš?

Zato, ker sodba taka,
Sodnik tako velí,
Naj Tarbula počaka,
Da zadnja se vmori.

Mučence deva gleda,
Jih gleda, ne medlí;

Solza na lica blede
Ji teče iz oči.

Nedolžna je devica,
Kot bela lilija,
Ko jutranja rosica
Na nji se lesketa.

In solze, ki devici
Tečejo iz očes,
So vtrinki, ki zvezdici
Se vtrinjajo z nebes.

Solzice hrepenenja
Presladkega so to:
Že gleda kraj življenja
Deviško ji oko.

Še enkrat vedež kruti
Oglasi se sladko;
Pa zopet mora čuti
Očitanje ostro.

Boga le povikšuje
Devic kristjanskih cvet;
Odklanja, zaničuje
Besed vabljevih med.

In ustnica šepeče,
In kviško zre oko:
Molitvice goreče
Kipijo še v nebo.

Gospod je mislil nanje,
Ki križali Ga so,
In vzdihne zadnje zanje
Poslal je v nebo.

I ona odpustila
Morilcem svojim je,
In gorko je molila:
„Odpusti Bog jim vse!“
(Dalje prihodnjič.)

Jezus Odrešenik in Izveličar človeškega rodu ter pastirski list

briksenskega knežškofa Simona Aichner.

Ker naj se konec tega stoletja izvrše lepe slovesnosti, omenjal je škof briksenski dr. Simon Aichner mnogih vzrokov, vsled katerih naj se zdaj godi splošna in posebno sloveča posvečba. V to svrhu razpravlja škof o tem, kaj nam je Jezus Krist, koliko je človeški rod od njega prejel in koliko hvalo smo mu vsi dolžni.

Stari vek gojil je pred vsim pouk v najvažnejših zadevah življenja, pojasnjevanja v dvomih. Torej je prišel Jezus na svet kot luč sveta, kot učenik resnice, ker je on sam tri leta oznanoval veselo poročilo o božjem kraljestvu in ker je potem zato skrbel, da se njegov nauk nepokvarjen v cerkvi ohrani, in vsak čas narodom oznanuje. Resnica nam sveti kakor solnce. Noben modrijan starega veka ni imel tako pristnih in gotovih pojmov verskih, kakor je ima katekizem. Jezus pravi: Jaz sem resnica, pot in življenje; resnica po uku, pot po izgledu in življenje po milosti, ki jo delim. Edinorojeni sin Božji nam je pa vodnik ne le po svojem uku, ampak tudi po svojem izgledu, ker nam je pred oči stavil živ in popolen vzor čednosti. A človeški rod ni pričakoval le učenika, ampak je tudi izdihoval po Odrešeniku, ki naj bi ga rešil greha. In kot tak je prišel Jezus na svet. Sadovi odrešenja po Jezusu Kristu se zamorejo vpriditi posameznemu človeku, čegar blagor na tem in onem svetu na Jezusu sloni, a v prid so tudi vesoljnemu človeštvu. Krist je namreč prvič vse ljudi z vezjo ljubezni do bližnjega tesno med saboj združil. Vsled tega je svetu bilo drugo lice. Jezus je drugič na novo utvoril pristno družinsko življenje. V tretjič je Krist na družbo in državo najblago-nejše vplival, ker jo je s svojim duhom poživil in prešnil. Kako se nam je Jezusu na vseh teh dobrotah zahvaliti? Prvič s tem, da se zvesto držimo vere v Jezusa Krista, edinorojenega Sina Božjega. Potem se popolno Jezusu izročimo in posvetimo. Vse naše življenje, naše moči, naše dejanje in nehanje, vse naše trpljenje, kratko, vse kar smo in kar imamo, bodi Bogu posvečeno in darovano. To zahvalo izkazujemo in izpričujemo z javnim in prostodušnim izpovedovanjem naše vere, ter nikjer in nikoli ne prikrivajmo svojega katoliškega mišljenja, ampak spoznajmo je očito, brez strahu in ozira na ljudi. Slednjič naj pa posebno zahvalo in hvalo izkazujejo odličnjaki s svojo vednostjo in zmožnostjo, svojim

dostojanstvom in vplivom. Ti najlože Jezusu v javnem življenju pridobijo pristojno čast.

Tako piše škof Aichner*) v svojem pastirskem listu. Naj tu dostavim nekatere opazke v pojasnjenje tega lista. Po resnici hrepeni človeški um in človeško srce po miru in milosti božji, kakor pravi sv. Avguštín: „O Bog, človeško srce ne miruje, dokler v Tebi ne počiva.“ In to resnico je prinesel Jezus na svet, in to milost nam je zaslužil s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo. Sv. Ivan zove Jezusa luč, ki je prišla na ta svet, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na svet. Prišel je Jezus na svet poučit in razveselit one, ki sede v temini in v smrtni senci (to je v nevednosti in pod oblastjo smrtnega greha). Tri leta je hodil Jezus po domači deželi ter je učil božje resnice, katere naj verujemo, in oznanoval lepe čednosti, katerih naj si prisvajamo. Pa kako je učil? Učil je kakor tisti, ki oblast ima, ki je poslan od Očeta nebeškega. Razlagal je svoj božji nauk tako jasno, razločno, priprosto, da so ga ljudje lahko umevali. Še celo takrat so ga na lahko umevali, ko je najvišje skrivnosti podajal svojim poslušalcem v lepih nedosežnih prilikah. Njegove besede so čisto zlato in njegovi izreki ali stavki krasni biseri; katere naj bi si verni kristijani z vso skrbjo nabirali ter zvesto v svojem spominji ohranili. Reki sv. pisma so hrana človeški duši in močno orožje, s katerim zamore človek zavrnuti ugovore in zabavljuje brezvernih in hudobnih ljudi. — Nekoč je prišel človek s pobotnico po denar v blagajnico. Blagajničar, neveren človek, se je ponorčeval iz tega človeka rekoč: „Čemu prihajate po denar, vsaj je Krist rekel, da ljudem vaše vrste ni treba denarjev.“ A dotični človek odgovori: „V sv. pismu je tudi zapisano: Norec je, ki pravi, da ni Boga.“

Prav storijo oni, ki pazljivo poslušajo božjo besedo, ki radi bero nedeljske liste in evangelije. Ti si nabirajo zakladov za čas potrebe, pravim, zakladov, ki je molj in rja ne snesta, in jih tatje ne ukradejo. In Jezusovi nauki so bili tako prikladni človeškim razmeram, da se ne moremo dosti načuditi njegovi modrosti. Resničnost njegovih ukov se takorekoč vsak dan ponavlja ter jo moremo takorekoč z rokami prijeti in z očmi videti. Naj tu sledi odlomek iz Jezusovega življenja in njegova sodba o vdovi, ki je vrgla le 2 denarca v pušico (Mark. 12, 42): „Jezus je cerkveni pušici nasproti sedeč gledal,

*) Knežškof dr. Simon Aichner je starček, kojemu je že 82 let. Spisal je izvrstno knjigo »Cerkveno pravo; ius canonicum«, ki rabi bogoslovcem tudi v Ljubljani in je že izšla v mnogih izdajah.

kako so ljudje denarje metali v pušico; in veliko bogatih je veliko vrglo. In uboga vdova je prišla in je dva denarca vanjo vrgla, kar je en vinar (ali 5 krajcarjev po naše). In je svoje učence poklical in jim rekel: Resnično vam povem, ta uboga vdova je več vanjo vrgla, kakor vsi, kateri so v pušico metali. Zakaj vsi so od tega vanjo vrgli, česar so obilno imeli; ta pa je iz svojega uboštva vse, kar je imela, ves svoj živež vanjo vrgla (to je vse, kar je za svoj živež imela).“

Iz tega se vidi, da Bog ne gleda na dar, ampak na darovalčev namen. Kako prisrčno in goreče je morala una vdova Boga ljubiti, ker je vse Bogu darovala, kar je ravno imela.

Marsikomu se morda čudno zdi, da je Jezus tako pohvalil to vdovo. Da je bila ta hvala zaslužena, to se nam pojasni iz neke zgodbe, ki se je pred nekoliko časom v Ameriki pripetila. Makso Dreksel, milijonar v Filadelfiji je nekoč dal ček za ponesrečence v Johnstovnu, in je korakal potem po ulici. Tu je bil pred neko prodajalnico postavljen nabiralnik, v kateri so dajali mile darove za one gori imenovane siromake. Obstal sem tam, pripoveduje sam, nekoliko časa, ter sem opazoval memo hodeče. Tu je posebno pozornost mojo obudil mož, ki je imel strgane črevlje; pazno je bral oklic pomožnega odbora in objavljene zadnje črtice in novice iz Johnstovna. Nekoliko časa na to gleda, kako dolarji in centi padajo v nabiralnik, ter stopa dalje do bližnjega vogala. Tamkaj obstoji ter urno seže v žepe svojega telovnika. Po dolgem tipanju izvleče le samo košček papirja, kratek svinčnik in dva gumba. Ves v skrbeh preišče zdaj žepe svojih hlač, kar se mu obličje razjasni in oveseli. Iz žepa na levi strani je potegnil denar 10 centov. Hitro se obrne in brzo hiti k nabiralniku. Na potu še nekoliko postoji, ter pomislekom denar ogleduje. Potem se strese, kakor bi se hotel znebiti hude misli, pristopi k nabiralniku, vrže 10 cente (20 kr.) noter in izgine. To je bil zadnji denar, ki ga je imel mož. Dreksel tu priopominja: „Ne morete si misliti, kako malenkosten sem se hipoma zazdel samemu sebi. Kaj je pač en ček v primeri z žrtvijo, kojoj je tvegala ta mož? Dal je vse, kar je imel, jaz pa sem odločil tako malo svoto v primeri s svojim bogastvom.“

Krist nas pa ni le poučil o Bogu, njegovih lastnostih, njegovih sv. zapovedih in našem namenu; on nam je tudi pokazal, kako skušnjave premagati in težave prenašati. Besede Jezusove na Oljski Gori, s katerimi

je on učence bodril za boj zoper skušnjave, in njegova molitev k nebeškemu Očetu, naj nam nikdar ne ginejo iz spominja. Sv. evangelist takole označuje oni vzvišeni prizor na Oljski Gori: „Jezus je šel zdaj s svojimi apostoli čez potok Cedron na Oljsko Goro. Stopili so na vrt neke pristave, kateri se je Gezemane reklo. Pri vходу Jezus reče apostolom: „Sedite tukaj, da grem tja in molim.“ Le Petra, Jakoba in Janeza je vzel saboj in le ž njimi šel bolj na vrt. Zdaj je začel žalosten in otožen prihajati, tresti se in trepetati. Torej reče: „Moja duša je žalostna do smrti! Ostanite tukaj in čujte in molite z menoj.“ Na to se za lučaj daleč od njih odtegne, pade na svoj obraz in moli, rekoč: „Moj Oče! ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene, ali vendar ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti! Po tej molitvi Jezus vstane in se vrne k svojim trem apostolom, oni pa so spali od žalosti. Torej je izbudil in Petru reče: „Simon ali spiš? Tedaj niste mogli eno uro z menoj čuti? Čujte in molite, da ne pridete v skušnjava! Duh je sicer voljan, meso pa je slabo! — Potem gre v drugič in moli: „Moj Oče, ako ne more ta kelih memo iti, kakor da ga pijem, naj se zgodi tvoja volja!“ Za nekoliko časa se zopet vrne k učencem in jih speče najde. — Zopet je popusti in v tretjič govori prav s tistimi besedami. Tedaj ga smrtne težave obidejo in njegov pot je bil kakor krvave kaplje, ki so padale na tla. On pa še dalje in še prisrčnejše moli. Kar se mu prikaže angelj iz nebes in ga potrdi.

Na to se k učencem vrne ter jim reče: „Spite zdaj in počivajte! Približala se je ura in Sin človekov bo izdan grešnikom v roke. — Vstanite! pojdemo! Glej ta, k me bo izdal, je blizo.“

Jezus ki je v človeški podobi razodeval božje bitje in božje čednosti, ter nam postal vzor in vzgled, nam je tudi povedal, kako se vesti do bližnjega ter uam je priporočal ponižnost in krotkost; zlate čednosti, ki zelo oblažijo družinsko življenje in občevanje ljudi med saboj, ko je rekel. (Mat. 11, 28—30): „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil.“ Vzemite moj jarem nase, (jarem evangeljske postave, vere in ljubezni) in učite se od mene, ker jaz sem krotek in iz srca ponižen in bote pokoj našli svojim dušam (tako bo dušni mir, mir srca v vas prišel). Moj jarem namreč je sladak in moje breme je lahko. (Zakaj ljubezen in milost vse lahko stori, ker daje čeznaravno moč in oprosti zadržkov. Zato je prav za prav le kristijan svoboden, ker ima le on sv. ljubezen.)

Jezus Krist nam pa ni le s svojim ukom in vzgledom kazal pot v sv. raj, ampak nam je s svojim zasluženjem odprl vrata nebeška. Ta so bila radi greha prvih starišev zaprta, vkovan je bil človeški rod radi tega zadolženja v sužnost hudobnega duha. Ta je zvezan po teh vezeh zdihoval pod težkim jarmom grešnih spon. Bival je v tmi in smrtni senci, iz ktere si ni mogel sam opomoči. Tedaj se nas je Jezus usmilil, in je, ko smo še grešniki bili (Rim. 5, 8) za nas umrl, ter nas rešil greha*) in večnega pogubljenja, ter nam večno izveličanje pridobil (Rim. 5, 10): „Ako smo bili namreč, ko smo bili sovražniki, spravljeni z Bogom po smrti njegovega Sina, bomo veliko bolj, ko smo spravljeni, izveličani v njegovem življenju.“ Njegova sv. kri je cena našemu odrešenju kakor pravi sv. Peter (1, 18): Saj veste, da niste s trohljivimi reči, z zlatom ali srebrom rešeni od nečimurnega vedenja po očetovskem izročilu, ampak z drago krvjo Krista kakor neomadežanega in nedolžnega jagnjeta. Po Jezusovi smrti nam je bil grešni dolg odpuščen in izbrisan, kakor pravi sv. Pavel (Kol. 2, 14): Jezus je izbrisal, kar je bilo zoper nas, rokopis postave, kateri nam je bil nasproti in ga je vzel izmed nas in na križ pribil.

Na nas je torej, da si prisvojimo Jezusovo zasluženje ter se ga vdeležimo zlasti pri sv. zakramentih, kjer se nam odpirajo studenci Jezusovega zasluženja. V tem oziru so pomenljive besede, katere je Jezus govoril Samaritanki (Ivan 4, 13. 14): Sleheren, kateri pije od te vode, bo spet žejen; kdor pa pije od vode, katero mu bom jaz dal, bo v njem studenec vode izvirajoče v večno življenje.“ S temi besedami hoče Jezus reči: Voda, ki jo jaz dam, (to je milost) utolaži dušno potrebo za vselej in njena moč posvečuje in osrečuje dušo ne samo v tem, ampak tudi v prihodnjem življenju: če je človek, ki jo je prejel, s smrtnim grehom ne zapravi in ne izgubi. Nič posvetnega, celo pa ne pregrešno razveseljevanje ne more zadovoljiti želje človekove in dati pokoja njegovemu srcu. Človek zamore le samo v njem najti pokoj, za kateri je vstvarjen, v Bogu, v spoznanju njegove resnice, v svetem življenju, kakor pravi sv. Avgustin. Blagor, ki zajemajo iz teh studencev Jezusovih žive vode, ki jim uteši vse potrebe. Smelo pa pomilujemo one, ki hrepene po svetnem blagru, ki v blagu, denarju, jedi, pijači, svetnih veselich ali celo v grešnem veselji iščejo zadovoljnosti in sreče. Svetno blago in veselje ne more zadostiti hrepenenju srca, kakor pravi Jezus: Kdor pije

*) Efež. 1, 7. — V Jezusu imamo odrešenje po njegovi krvi in odpuščenje grehov po blagoslovu njegove milosti.

od te vode, bo zopet žejen, kakor bi hotel reči: kdor vživa dobrote tega sveta, čutil bo praznoto v svojem srcu. Tako se je godilo kralju Salomonu, ki je slovel radi svoje modrosti, bogastva in razkošnega življenja na dvoru. Sam lepo opisuje to nečimernost sveta rekoč: „Velika dela sem počenjal; zidal sem hiše in zasadil vinograde, naredil sem vrtove in sadovnike in sem je obsadil z mnogoterimi drevesi; in napravil sem vodnjake, da bi namakali log zelenečih dreves; posestvoval sem hlapce in dekile in imel sem veliko družino, tudi goveda in velike čede ovač, več ko vsi, ki so bili pred manoj v Jeruzalemu; nabral sem si zlata in srebra in premoženja kraljev in dežel; napravil sem si pevce in pevke in veselice človeških otrok, kozarce in vrče v strežbo za natakanje vina; in presešel sem v premoženji vse, ki so bili pred manoj v Jeruzalemu; tudi modrost je z manoj ostala. In vsega, kar so poželele moje oči, jim nisem nič odrekel; in svojemu srcu nisem branil, da bi ne vživalo vseh sladnosti, in se razveseljevalo reči, ki sem jih bil napravil; in ko sem se obrnil k vsem delom, ki so jih bile naredile moje roke, in k delom, v katerih sem se zastonj potil; videl sem v vsem nečimernost in obtežnost duha in da pod solncem nič ne obstane. Prestopil sem k premišljevanju modrosti, zmot in nespameti. In sem videl, da modrost preseže nespamet toliko, kolikor se loči luč od teme.“ (Pridigar 2, 4—13). — Pač čudna izpoved iz ust slovečega kralja Salamona, ki je imel na razpolago vse, kar svet čisla in na razpolaganje ima. Časno blago, čast in veselje ne more človeškega srca nasititi. — To skuša dandanes tudi ameriški milijonar Gould. Njemu je glede bogastva v Evropi le Rotschild jednak. Gould ima dve sestri; ena izmed nju je jako radodarna in dobrotljiva in veliko daruje revežem, za dobrodelne naprave in cerkve; ona si nabira zakladov v nebesih, ter si bode nebesa s svojim obilnim bogastvom kupila. Kaj pa Gould dela z denarjem. Išče si složnosti in ugodnosti življenja in sveta. Napravil si je najprvo graščino v gozdu. A ta mu ni ugajala. Dal si je potem zidati hišo na vodi opremljeno z vsim bliščem in komfortom. Pa tudi mu ni niti prijala niti bila všeč. A kaj dela zdaj? Zgradil si je z ogromnimi stroški poslopje, v štiri dele razdeljeno. V enem delu je kopališče, kateremu ni enakega. V drugem delu je igrišče za razne igre. V tretjem delu je stanovanje, opremljeno z dragocenimi slikami, vdelanim marmorjem, prepreženo z dragimi preprogami. V četrtem delu pa so zbirke raznih umotvorov in

stvorov slavnih umetnikov.*) Kar svet premore in kar se za denar dobiti more, je v tej hiši; pa srce Gospodovo tudi tu ne bo našlo zadovoljnosti, katero le v Bogu in v njegovi všečnosti človek najti zamore. — In vsikdar vidimo vresničene besede Salamonove o nečimernosti svetnega blaga.

Svet sicer blagruje onega, ki ima obilno bogastva; v resnici pa je srečen le tisti, čegar lastnina je Jezus Krist; kakor je to izjavil sv. Tomo Akvinčan, ki si ni želel drugega plačila, kakor Jezusa Krista. Ta svetnik je namreč spisal veliko, debelo knjigo o vseh verskih resnicah, zlasti lepo o Jezusu Kristu**) Sinu Božjem. Knjigi je ime: Summa theologiae. Ko je bil zbran cerkveni zbor v Tridentu od l. 1545. do l. 1563. ležala je ves čas ta knjiga na mizi, v znak njene velike vrednosti in spoštovanja, katera ji pristoji in katero so ji pripisovali cerkveni očetje zbrani v zboru. — Saj je znano, da je nekoč sv. Tomo molil pred podobo Križanega. Krist pa je glavo nagnil proti njemu ter rekel: „Tomo, lepo si pisal o meni, katero plačilo torej zahtevaš?“ In sv. Tomo je odgovoril: „Nobenega drugega plačila, kakor le Tebe samega.“

Župnik A. K.

V hladnih dnevih.

2.

Čudni glasi so nocoj
zaihteli nad menoj.
Kaj so bili tvoji vzdih,
skrbni angel moj?

Tiha solza je tačas
porosila moj obraz.
Ali ti si jo potočil,
ali sem jo jaz?

O, da mojim bi očem
utrnila se — jaz vem:
ena sama bi ne bila
in jaz bil bi nem!

A nocoj sem prevesel;
Ti si kakor zapoznel
gorek žarek v hladnih dnevih
dušo mi objel.

Jeli, dobrih sklepov v kraj
mi je vrgla marsikaj? . . .
Nič ne toži! Daj, pomagaj,
dvigniva jih, daj!! — — —

Miroselski.

*) Tam blizu v gozdu je jezdarna, kateri ni jednake.

**) Lepo knjigo o Jezusu Kristu je spisal l. 1890. tudi o. Didon, mašnik iz pridigarkega reda. Izšla je do zdaj v francoskem in nemškem jeziku. Morda zagleda beli dan tudi v slovenskem jeziku; kakor je P. Meschler spisal lepo knjigo »Jezusovo življenje« premišljevanju v svrhu; ta zadnja knjiga stane 6 gld.

Božji glasovi.

Bolezni so pogosto bič naših grehov, ki nimajo drugega namena, kakor da izboljšamo svoje življenje. (Sv. Bazilij).

Ne prepovedujem objekovati mrtvih, toda s spodbudnostjo. Stori to doma, kjer te nihče ne vidi. To je usmiljenje in to bode tebi samemu v korist. (Sv. Ivan Zlatousti).

Lahko smo mučeniki brez prizadevanja in brez krvi, če se urimo v pravi potrpežljivosti. Ako usmrti koga zasledovalec, je to gotovo mučeništvo; toda prenesti obrekovanje in one, ki nas sovražijo, to je skrivnostno in nič manj grenko mučeništvo (Sv. Gregor).

O nerodovitna duša, kaj delaš? Čemu si lena, grešna duša? Pride ti dan sodbe, blizu je veiki dan Gospodov, blizu prav blizu. Dan jeze, oni dan! Dan žalosti in skrbi! Dan nesreče in uboštva! Dan temote in teme! Dan megle in nevihte! Dan trobente in glasu! O žalostni časi Gospodnjega dneva! Kaj spiš, mlačna in zaspana duša? Kaj spiš?

Kdor se ne vzbudi in kdor se ne trese pri tolikem gromenju, ta ne spi, ampak je mrtev. (Sv. Anzelem).

Kar je duša človeškemu telesu, to je sv. Duh Kristovemu telesu — sv. Cerkvi. Sv. Duh namreč dela prav tisto v sv. Cerkvi, kar dela duša posameznim delom telesa. (Namreč: oživlja, krmi in vodi). (Sv. Avguštin) V. S.

Čudna vsakoletna zahvala Materi Božji v Madridu.

Ker je obhajala sv. mati, katol. cerkev v nedeljo, 12 t. m. praznik Marijinega varstva, hočem Vam, dragi čitatelji »Zgodnje Danice«, v naslednji zgodbi pokazati, kako čudovito varuje Marija one, ki iščejo zaupljivo Njenega varstva.

Nekaj let že se obhaja v cerkvi sv. Izidora v Madridu zanimljiva pobožnost v čast Materi božji. Vsako leto namreč kleči na določen dan neka rodovina pred oltarjem Marijinim, globoko zatopljena v iskreno molitev. Po končani pobožnosti pa podeli še duhovnik vsej družini sveti blagoslov.

Najbolj čudno pri tej pobožnosti je to, da drži služabnik ves čas med molitvijo nad družino star, z zlatom in dragotinami bogato okrašen dežnik. In zakaj to? Čujmo zanimivo zgodbo o tem dežniku.

Za časa zadnjih političnih prekucij na Španskem so napadle nekega dne razdivjane tolpe tudi palačo visokega gospoda, ki je bil še edin zvest ostal kraljici Izabeli. V palači je bila samo grofica, hči tega gospoda, ki je pa bila vdova, in posli. Ko so zaslišali hrup divje druhali, pripravili so se brž na obrambo. Branili so se nekaj časa, a dolgo se niso mogli, ker jim je zmanjkalo streliva. Sovražniki so udarili v palačo, razgrajali notri ter plenili, kar jim je prišlo pod roke. Na vsak način pa so hoteli dobiti v roke ubogo vdovo. Kakor volkovi so drvili huľobneži za njo, da bi ustregli svoji grdi strasti. Ta pa je bežala vsa prestrašena od sobe do sobe ter dospela slednjič v bolj odstranjeno in osamelno izbo. Veselila se je že, da je

suroveži ne zasledé. Toda motila se je, kajti kmalu je zaslišala svoje preganjalce v sosedni sobi. Kaj storiti v tej stiski? Ne pomišlja dolgo. Hitro odpre okno, trdno odločena, raje doli skočiti, četudi v gotovo smrt, kakor pa izgubiti svojo čast. Priporoči se Marijinemu varstvu in mirno čaka preteče nevarnosti. Med tem zapazi v kotu sobe star dežnik, ki že dolgo ni več rabil. Hitro seže po njem ter steče k oknu. V tem hipu pa prilomasti v sobo najsurovejši izmed druhali. Ves razjarjen plane proti ubogi vdovi. Ona mu mirno, resno zavreti z dežnikom. Ta ženina odločnost predrzneža tako osupne, da nehote za korak odstopi. Ta hip pa porabi grofica: iskreno se priporoči Marijinemu varstvu in skoči skozi okno v neizmerno globino.

Ko njeni preganjalci to vidijo, zavpijejo od stahu ter hite k oknu. Bili so trdno prepričani, da jo bodo zagledali mrtvo na kamenitih tleh. Toda oni stari dežnik jo je rešil smrti in sramote.

V hipu namreč, ko je uboga žena doli skočila razpregel se je dežnik v zraku in tako polagoma splaval do tal s svojim bremenom. Rešena je nato urno zbežala z dvorišča. Oni nesramneži pa so strmeč vse to gledali in se niso upali niti koraka več za njo.

Tako je prišla ta po Mariji rešena vdova na plano in našla varno zavetje v neki kmečki koči.

To je zgodovina onega dežnika, pod katerim opravlja hvaležna vdova še zdaj vsako leto s svojimi otroki pobožnosti v znak hvaležnosti do Marije, ki jo je tako čudovito rešila iz preteče nevarnosti.

M. K.

Tri dni iz mojega življenja.

Potopisni spominji iz naše gorenske in dolenske domovine.

Motto:

*„Beseda sladka domovina,
Ne prideš več mi iz spominja!“*

Andr. Praprotnik.

Tretji dan mojega potovanja, 12. avgust. —

Hudi deževni naliv pretečene noči mi je podrl prvotni program današnjega dneva. Bilo je v jutro sicer vedro, a težki deževni oblaki plašili so me, da bi ne šel v daljavo. Namenjen sem bil namreč najpred na sloveči Marijin božjepotni kraj k Novi Štifti, kamor priti sem želel že dolga leta. Kakor ustno izročilo pripoveduje, jela se je ondodna romarska cerkev zidati po prikazni, v kateri je sama Mati Božja razodela to svojo željo pobožnemu kmetu Matiju Furlanu iz Šušija. Zidati se je bilo pričelo to svetišče l. 1641.; poleg njega so se prizidale l. 1780. še sv. stopnjice, kar ta božji pot še tem imenitnejši dela. V resnici mi je bilo prav zelo žal, da sem moral zbrisati obiskovanje sloveče Nove Štife raz svojega programa. — Nič manj nisem pomiloval, da nisem vtrpel speljati tudi druge točke svojega popotnega namena, ki je bil: obiskovanje groba l. 1896. umrle Magdalene Gornikove na Gori nad Sodražico. Bila je Magdalena namreč taista sloveča devica, ki je bila dolga leta sploh znana z imenom: „Zamaknjenka na Gori.“ O svojem času se je o njej zelo veliko govorilo in pisalo; — svet, omikani in priprosti, je o njenih za-

maknjenjih razno sodil. A kdor je bil kedaj navzoč in osebna priča tem dogodkom, ter je sodil nepristransko, je moral reči: Ta reč ni prazna. Jaz sem bil s pokojnico osebno znan. Vprvič sem jo videl in spoznal v dan 24. junija 1884. na Blokah, ko sem bil šel obiskat ondodnega č. g. župnika Iv. Kaplenk-a kot svojega nekdanjega součenca iz mladostnih let. Pri njem je omenjena Magdalena živila in opravljala navadno po dnevi vsa potrebna hišna dela. Pod noč, krog Ave Marije, pa se je zamaknila vsak večer, kar je trajalo po teku cerkvenega leta manj ali dalj časa. Tisti dan, t. j. 24. junija 1884., sem bil tudi jaz priča njenega zamaknjenja. — V drugič sem se z Magdaleno sošel kakih par let pozneje čisto slučajno na Podnartu, ko se je prav sama vračevala z romanja na Brezjah, skupaj sva se peljala potem do postaje v Škofji Loki. — Jaz sem Magdaleno zelo cenil, rad jo bil videl še enkrat v življenju, a ker je to preprečila smrt, obiskal bi bil to pot vsaj rad njen grob. Ako se mi ta želja na svoje pomilovanje ni izpolnila sedaj, ne opustim je pa vendar iz srca, torej rečem: pa drugi pot!*) —

Ker mi je torej neprijazno in negotovo vreme preprečilo omenjena dva namena, šel sem v jutro zopet v trg. Ostalo je bilo čez noč še nekaj ptujih čč. gg. duhovnikov v Ribnici, zato je bilo več sv. maš, in tudi moj pot me je peljal najprvo v cerkev. Ogle dal sem si jo zdaj še lože od blizu in bolj natanko. Kot zgodovinske posebnosti njene naj navedem še, da so se saboto 12. julija 1873, pripeljali rajni knežskof dr. Jernej Vidmar v Ribnico, posvetili so naslednji dan, nedeljo 13. jul., cerkev in veliki altar, v kateri so bile vložene svetinje sv. Kasta, sv. Sekunda in sv. Fortunata. — L. 1874. je postavil nove orglje znani umetnik, pač prerano umrl Fran Goršič iz Ljubljane. Imajo 24 pevajočih spremenov in 4 oklep-nike, ter so stale 5 650 gold. — L. 1880. so dali preč. gosp. dekan Mart. Skubic izvesti na presni zid slikarije v presvetišču, kar je zvrševal sloveči slikar Ivan Wolf (Umril je v Ljubljani menda l. 1885., če prav vem.) Imel je s saboj za olepševalna dela g. Ant. Jebačina. Vse delo je stalo 2 300 gl. — Zadnje večje delo te vrste se je zgotovilo l. 1890., ko je izdeloval slikarije v poprečni ladiji dobro znani slikar gosp. Matija Koželj iz Kamenika. (Kedaj so se zgotovili kameniti altariji, — njih trije — in koliko so stali, pozabil sem popraševati.) Zvonov je v obeh zvonikih petero. Veliki je nazvan „misijonski zvon“ z glasom A in tehta 53 stotov; drugi ima teže 26 st., tretji 14 st., četrti 8 st. Vsi imajo prijetne glasove. Peti, mrtvaški zvon ali „navček“ tehta 150 funtov. Veljali so 4 792 gld., pa mislim, da so bili dani v kup gotovo tudi stari zvonovi; kajti 102 stotov bronca se ne dobi za tako nizki denar. Strehi na zvonikih ste zgotovljeni po najnovejšem kroju, ki pa marsikomu ne prija. „Cerkveno! cerkveno!“ se kliče dandanes, pa vendar marsikaj ni videti cerkveno, kar nazivlje okus naših novejših časov kot tako. Imajo pač „vsake oči svojega slikarja“, pravi pregovor. —

*) O zadnjih dnevih in trenutkih rajne Magdalene Gornikove je pisala „Zgodnja Danica“ l. 1896. št. 9. in 11. — Umrla je 23. febr. taistega leta, l. nedeljo v postu. Leta 1898. sta št. 12. in 17. zopet pisala nekoliko več o pokojnici, ter naglašala: naj bi se kedo polotil obširnega popisa njenega življenja. Čuli smo, da se je to baje zgodilo, in da ima spis neki prepoštovani gospod v Ljubljani v rokah. Naj se kmalu objavi po tem ali drugem potu. Na vsak način bo spis v veselje in na čast našemu narodu.

Ko so se bile skončale ssv. maše, in sem še pregledoval cerkev v njenih posameznih delih pozvoni za sv. obhajilo. Zdajci so pričeli hiteti v cerkev pobožni častilci, še bolj pa mlade častilke presvetega Rešnjega Telesa, in ko odprejo gosp. duhovnik tabernakelj, zapoje s krepkimi in zvonkimi glasovi znano pesem: Najsvetejši Te počastimo! tako mило-prijetno in močno, da je kar odmevalo po prostorni cerkvi. Nadaljevale so pesem na vsem potu gori čez glavni trg. Ko so se pa gosp. duhovnik bližali vozu, ki jih je ondi čakal, zapele so še „Sveto,“ na kar so prejele pevke in zbrani verniki sv. blagoslov.*)

Nadučitelj Josip Levičnik.

(Dalje prihodnjič.)

Smrt cesarice Marije Terezije.

Mej vladarji, ki so kedaj sedeli na avstrijskem prestolu, blesti se kakor jutranja zarija ime slavne cesarice Marije Terezije.

Bila je plemenitega značaja, ljudomila nasproti svojim podložnikom ter vedno rada vesela. — L. 1765 ji je umrl nepričakovano hitro njen soprog Fran Štefan I. Ta bridka izguba moža, katerega je srčno ljubila, pretresla je grozno njeno blago, čuteče srce. Nič več ni mogla pozabiti te bridke izgube in v znak vidne žalosti se je oblačila po smrti soprogovi vedno le v črna krila. V podzemeljskih prostorih kapucinske cerkve na Dunaju počivajo telesni ostanki avstrijskih vladarjev in tudi telesni ostanki Fran Štefana I. Te prostore, ki hranijo v sebi sedaj nepozabno soprogovo truplo, je pustila žalujoča cesarica na vse strani razširiti in okrasiti. Samkaj, k njej tako dragi rakvi, je prihiteda večkrat: navadno po dnevi, a čisto tudi v temni noči. Tu si je hladila pekoče bolečine, katere so ji razjedale srce, tu je, zatopljena v pobožno molitev iskala tolažbe miru in pokoja. Toda ni bilo prav lahko ob vsakem času obiskati umrlega soproga v teh podzemeljskih prostorih. Kaj tedaj ukrene Marija Terezija? Napravi si v to svrhu primeren stroj, kateri jo je ponesel hitro tudi v ponočnih urah k rakvi soprogovi in potem zopet nazaj.

Bilo je vseh vernih duš dan leta 1780 Cesarica se je bila vže postarala, vže so sivi lasje kinčali

*) Isto tako sloveči botanik kot pobožni duhovnik † župnik Valent Plemelj nam je pravil o naslednji šegi, ki je za časa njegovega kapelanovanja pri obhajilih slula sem ter tje po Dolenskem. Če je šel duhovnik sv. R. Telesom skozi kako vas in če so se zbrali ob tem slavohodu ob kakem znamenju ali križi pevci in pevke pevajoč lepo svetorešniško — podedil je tam zbranim blagoslov. Če pesmi ni bilo, pa tudi blagoslova ni bilo. — Brezdvombeno je dotična duhovščina tako poslujoč hotela v nemati za pobožnost do presv. R. T. pri bolnških obhajilih in obenem za ljubo cerkveno pesem. Pa tudi res ni z lepa ginljivejšega prizora kot je mašnik sv. R. T. ob prsih hiteč čez hrib in čez plan — mnogokrat daleč in daleč kam tje za goro ali za hrib. Le površnje mislečemu se uriva ob takem ta misel: kedaj pa jaz pridem na to vrsto; ali bo tudi meni ta Božja milost? O, Bog daj, da bi mi bila! Celu na tujevernika je mašnik ob taki svoji častiti poti mogočnega vtisa. — Po † Plemelji nam pripovedovane te vsaj nekečanje dolenske šege nečemo z temi vsticami niti pogubljeti, niti priporočevati; zabeležili smo le zgodovino prepuščajoč vse to razsodnemu premisleku častitih gospodov; se vé, kolikor cerkveni obredi dovoljujejo prostosti. — Vsled našega zasebnega prepričanja pa bodi duhovnik v svojem usodno svetem poslanju povsod in vselej vsakemu vse; in nikoli pelin, vselej le med. Časih navidezna malenkost v cerkvenem življenju rodi žalih posledic. Prav za prav pa cerkveno življenje malenkosti še niti ne pozna.

Uredn.

venčano glavo Po svoji navadi se popelje tudi ta večer k pokojnikovi rakvi, da bi ondi pomolila za njegovo dušo. In glejte, kaj se je pripetilo?! Vrv pri stroju se odtrga, prav ko se vzdigne kvišku — in cesarica se tako ponesreči, da pade nazaj na soprogovo rakev.

„Ah, dragi me hoče tu imeti in nič več pustiti od sebe.“ — Tako vzklikne na ves glas in kliče cerkovnika. Ta prihiti takoj na pomoč in videč čuden prizor pomaga cesarici iz te velike zadrege.

Kmalu so se uresničile njene najiskreneje želje.

Minulo je nekaj dnij in lotila se je bolezen ter jo vrgla na bolniško postelj Vidno se je slabšala in slabšala in zdravniki so zmajevali z glavo, da bi se utegnilo obrniti na boljše. Videča, da se jej bliža zadnja ura, je poklicala k sebi svojega pobožnega spovednika. Še jedenkrat in zadnjič je prejela, vsa vdana v voljo božjo, sveto popotnico iz njegovih rok. Še jedenkrat pa je tudi hotela videti svoje mnogoštevilne hčere in sinove zbrane krog sebe, da jim podeli zadnji materin blagoslov. In prišli so k smrtni postelji: Josip II. prestolonaslednik, nadvojvoda Maksimilijan, veliki mojster nemškega reda, nadvojvodinja Ana, opatinja v Pragi, Marija Kristina, soproga vojvodu Albertu saksonskemu in Marija Elizabeta opatinja v Inomostu. Leopold in Ferdinand iz Toskane in Modene, kakor tudi princezinja Marija Amalija, Karolina Louiza in Marija Antonijeta — vsi ti niso bili navzoči.

Nekedaj so bili pač drugi časi, nego danes. Niso imeli še urne železnice, da bi prepeljavala iz kraja v kraj in tudi ne brzojavnih žic, da bi prenašale važna poročila bliskoma po svetu. Tudi kraljeve glave so se klanjale času.

Stali so njeni sinovi in njene hčere ob smrtni postelji ljubeče matere in jo tolažili v hudih bolečinah. Malo je govorila Marija Terezija, le posamezni težki dihi so se čuli iz njenih ust.

„Do sedaj me vdanost v Božjo voljo še ni zapustila, prosite Boga, da jo ohranim do zadnjega trenutka!“ Tako je viknila na glas, potem pa stekleno gledala sinove in hčere, zbrane krog sebe...

Drugo jutro je bilo slabo vreme. Nebo je bilo prepreženo s temnimi, sivimi oblaki in iz njih je lilo, da bi kdo menil, da se je utrgal oblak.

Cesarica je ležala mirno na postelji, a njeni pogledi so plavali nekam zamišljeno skozi okno... —: „Slabo vreme bode danes za moje potovanje!“

Na te besede pa skoči, kakor bi trenil, čisto nepričakovano vsa razburjena iz postelje, drvi po sobi, omahovaje na desno in levo, potem pa pade vsa izmučena na nizki fotelj.

„Veličastvo, kako da ležite tako slabo? . . . In tu na fotelju?“ oglasi se Josip II., ko je videl ta prizor prišedši iz sosednje sobe.

„Res slabo, pa jako dobro za smrt“ odgovori mu cesarica s smehljajočim obrazom ter stegne upadle, suhe roke proti svojemu sinu, kakor bi ga hotela še jedenkrat objeti in pritisniti na ljubeče prsi.

Cesarica je utihnila za nekaj trenutkov in se umirila, a kmalu zopet — „Odprite! — odprite!“ —

Hotela je vstati, a Josip jo je prijel na rahlo za rame in jo vprašal ljubeznjivo: „Kam želi Veli-

čanstvo? In umirajoča cesarica je upirala svoj topi pogled na kvišku in gledala dolgo, dolgo časa proti nebu, kakor bi videla nekaj posebnega, nekaj nenavadnega. Potem pa globoko vzdihne in zakliče: „K Tebi hitim . . . Gospod, vzemi mojo dušo k sebi!“

Tako je preminula in zatisnila oči žena izmed najslavnejših vladaric vseh časov — avstrijska cesarica Marija Terezija.

Na Dunaju pa vidiš še danes, krasni, veličastni Marije Terezine spomenik — v cesarski grobnici pod kapucinsko cerkvijo.

.F P.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec november 1899.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen:

Krščanska družina.

b) Posebni nameni:

24.) **Sv. Ivan od križa.** Karmeličanke. Cerkev v Aziji. Zapuščena mladina. Več samostanskih prednic in njihove občine.

25.) **Sv. Katarina.** Katoliški učenjaki. Zavodi in njihovi predstojniki. Šolsko vprašanje.

26.) **Sv. Konrad.** Duhovniki in obhajanci. Maloverne družine. Bedne družinske razmere. Bolni učitelji in učiteljice.

27.) **Sv. Virgil.** Pospeševalci molitvenega apostoljstva. Neko podjetje v čast najsv. zakramentu. Oporoke.

28.) **Sv. Gregor III.** Zdravje sv. očeta. Ponižanje sovražnikov katoliške cerkve. Svetna gosposka.

29.) **Sv. Saturnin.** Povrnitev protestantov v naročje svete cerkve. Razširjanje in pospeševanje katoliškega časopisja.

30.) **Sv. Andrej, apostol.** Misijonarji med pagani. Vse dopisane pa še ne uslišane zadeve. Udje molitvenega apostoljstva in bratovščine Srca Jezusovega, ki so umrli v novembru in ki bodo meseca decembra umrli.

N.

Zahvala:

Da spolnim svojo obljubo, zahvaljujem se srčno žalostni Materi Božji, sv. Jožefu, sv. Antonu Padovanskemu in milostnemu Praškemu Jezuščku za zadobljeno zdravje.

* * *
Pomoč si vsakemu Marija,
Kdor bi zaupno klical Te.
Tolažba bolnim — tovaršija
Si slednjemu, ki v Tebe zre.

V zahvalo srčno, Mati mila,
Ponujam borne te vrste —
Ti si mi zdravje dodelila,
Jaz pa darujem Ti srcé.

B. Redenšek.

Raznoterosti.

Spreobrnjenje bavarske kraljice Marije h katoliški veri. Leta 1874. v času, ko je v Nemčiji divjal tako zvani kulturni boj zoper sv. katoliško cerkev, se je razširila nenadna novica, da je bavarska kraljica

Marija, princezinja iz protestanske vladarske hiše „Hohenzollern“ prestopila v katoliško cerkev. Hohenzollerni so namreč tudi sedaj vladajoči protestanski pruski kralji, nemškemu cesarstvu cesarji. Kaj jo je pač nagnilo, da se je vrnila v naročje takrat toliko zaničevane prave Kristove cerkve? Mnogo je sicer opazovala in motrila katoliško vero in življenje, a odločilen za njeno spreobrnjenje je bil način, kako katoličani časte in ljubijo mater svojega Izveličarja. Ko je namreč leta 1858 v okrepljenju zdravja bivala v Brückenau-u, zagleda procesijo pobožnega ljudstva, ki se je pomikala proti tamošnji Marijini božji poti in prepevala krasno Marijino pesem: naj nebeška kraljica čuva in varuje njihovo domovino. Navdušeno pevanje te pesmi kraljico gane do solz. Že ob koncu prve kitice pristopi k vodniku procesije, in ga vpraša, od kod ti ljudje prihajajo in kako se imenuje ta pesem. Nagovorjeni niti slutil ni, da bi radovedna gospa bila njegova kraljica, ampak jej odgovori na vprašanja. Nato prosi prijazna gospa, naj bi pri povratku v drugo peli to pesem, ker jej je tako zelo všeč. In res, ko se je sprevod vračal, bila je visoka gospa zopet na mestu, da bi slišala Marijino pesem. Romarji se ustavijo, da se nekoliko pokrepčajo; in sedaj se jim kraljica da spoznati, zahvali se jim za prelepo petje in jih bodri, naj vprihodnje Jezusu na čast slave nebeško kraljico in ji priporočujejo svojo domovino. — V srcu je bila kraljica že davno katoličanka, na zunaj in javno pa je prestopila h katoliški veri l. 1874. In takrat je dobro ljudstvo okoli Brückenau-a takoj našlo vzrok njenega spreobrnjenja in reklo: „To je delo nebeške kraljice; ker ona ljubi vse, ki so jej v ljubezni vdani, in jih pelje k Jezusu, ki je pot, resnica in življenje.“

J.

Listek.

Škof Josip Jurij Strossmayer je saboto 18 t. m. svetkoval petdesetletnico svojega škofovanja. Djakovskega škofa Strossmayera častito ime je svetovno znano. Nenavadno mlad škof postal je kojkoj spoznal, da uprav cerkveni knez za vsakojako narodovo izobrazbo stori lahko več, nego mož katerega si bodi družega poklica. Kdo naj bi namreč škofu mogel zvezati roke? To živo spoznanje je bila Strossmayerova največja sreča in pa največja sreča čilemu hrvatskemu rodu. Kar razsipali so se na to iz njega rok darovi veri in domovini — in tem potom Avstriji v prid. Kot škof sv. katoliške cerkve je apostoloma-prvakoma sv. Petru in Pavlu ob svojih troških postavil velikansko stolno cerkev v Djakovu. Za narodne naprave je pa storil, kot nobeden izmed Hrvatov pred njim in — a želimo, da smo krivi preroki! — ne stori nobeden več za njim. Samoumevno je, da so tudi Strossmayeru — kot slednjemu delalcu na versko-narodnem poprišču — krvavim bodičevjem potresli nekterih njegovih potov. A neupogljivi značajnik je le še krepkeje stopal čez drn in strn — ranjen sicer, a ne ugonobljen ter je ob spremstvu nezahvalnosti dosegel skrajno mejo človeškega bitija na zemlji. — Velikemu ljubitelju svojega naroda, starčeku Strossmayeru, želi „Danica“ ob pač redkem zlatoškofovanju še mnogo blaženih let. Prvi sin mile nam Hrvatske naj živi!